

Stortingets kirke-, utdannings- og forskningskomite

Oslo, 2.12.2016

Kommentar forslag til ny Lov om organisering av forskningsetisk arbeid

Vi takker for invitasjonen til å møte i komiteens åpne høring vedrørende Prop. 158 L (2015–2016) *Lov om organisering av forskningsetisk arbeid*, og vil med dette oppsummere FFAs merknader til lovforslaget. For mer utfyllende kommentarer viser vi til høringsuttalelse av 1.10.2015 samt tilleggskommentar sendt 30.06.2016.

FFA mener lovutkastet er godt gjennomarbeidet og slutter seg til hovedtrekkene i endringene slik de kommer fram i lovframlegget. Forskningsetikkloven er omfattende og vi velger å begrense våre kommentarer til hovedsakelig kap.5. *Forskere og forskningsinstitusjonenes ansvar* og kap.6. *Forskningsinstitusjoners plikt til å behandle forskningsetiske saker*.

FFA mener at lovforslaget er nyansert og at momenter i høringsuttalelsene fra FFA er tatt hensyn til på en god måte på de fleste punkter. I vår uttalelse påpekte vi bl.a. at loven bør regulere institusjonenes ansvar for forskningsetikk, men ikke regulere hvordan den enkelte institusjon skal organisere arbeidet. Forskning foregår i ulike typer institusjoner med en stor variasjon i størrelse og kompleksitet. Det må gis rom for å organisere det forskningsetiske arbeidet på ulike måter, tilpasset mangfoldet av forskningsinstitusjoner. Lovforslaget sier at forskningsinstitusjonene har et ansvar, skal ha et redelighetsutvalg og retningslinjer for behandling av mulig uredelighet. Ut over dette, er det opp til institusjonene å gi arbeidet en hensiktsmessig organisering. Dette mener vi balanserer behovet for tydelig plassering av ansvaret samtidig som detaljene i organisering overlates til institusjonene. Ikke minst ansvaret for å bygge kultur for god forskningsetikk må finne sin lokale løsning.

Lovforslaget fastsetter at Forvaltningsloven kap. IV og V skal gjelde for forskningsetiske saker i forskningsinstitusjonene. Etter lovteksten vil dette også gjelde private forskningsinstitusjoner som ellers ikke omfattes av forvaltningsloven. FFA mener det prinsipielt er uheldig at en lov som er utformet med tanke på forvaltningen, skal gis anvendelse for private rettssubjekter uten at dette er påkrevet. I lys av at avgjørelser kan klages inn for Granskingsutvalget (som er et forvaltningsorgan skal følge forvaltningsloven), kan vi ikke se behov for denne bestemmelsen, og foreslår den tatt ut av § 6 femte ledd siste punktum.

FFA er enig i presiseringene om at FEK (NENT, NESH, NEM) primært skal arbeide forebyggende og rådgivende for å fremme god og etisk forsvarlig forskning, mens Granskingsutvalget skal behandle konkrete saker om mulig uredelighet (etter klage eller på eget initiativ). Vi er også enige i at FEK bør utarbeide felles nasjonale forskningsetiske retningslinjer med ev fagspesifikke retningslinjer i vedlegg. FFA mener at dette er viktige presiseringer som vil rydde i rolleforståelsene og legge til rette for godt samspill mellom forskningsinstitusjon, FEK og Granskingsutvalget. Styrking av FEKs oppgaver knyttet til veiledning for forskere og –institusjoner, støttes. FFA vil oppfordre FEK til også å tilby opplæring i forskningsetikk for forskere, gjerne ved hjelp av e-læringsmoduler.

FFA gikk i sin høringsuttalelse imot klagerett i uredelighetssaker, mens lovframlegget fastlegger klagerett på uttalelser hvor det konkluderes med vitenskapelig uredelighet, med Granskingsutvalget som klageinstans. Med lovarbeidenes avgrensning og begrunnelse om forskerens rettsvern, støtter FFA lovforslaget.

Videre gikk FFA i sin uttalelse imot rapporteringsplikt for forskningsinstitusjonene for alle saker om mulig forskningsetisk uredelighet. Lovutkastet slår fast rapporteringsplikt til Granskingsutvalget for alle saker om mulig *alvorlig* brudd på forskningsetiske normer. FFA mener at dette kan være fornuftig, gitt at *alvorlig* gis en hensiktsmessig avgrensning.

Vennlig hilsen

Agnes Landstad
Daglig leder